

Saksnr.: 2019/4713
Løpenr.: 69802/2019
Klassering: G10
Saksbehandler: Knut Johan Rognlien

Møtebok – Saksframlegg

Behandlet av	Møtedato	Utvalgssaknr.
Flerkulturelt råd	27.05.2019	
Styret for Ungdommens Fylkesråd	27.05.2019	
Fylkesrådet for mennesker med nedsatt funksjonsevne	28.05.2019	
Styret i Østfoldhelse	29.05.2019	
Opplæringskomiteen	04.06.2019	
Fylkestinget	20.06.2019	

Videreføring av Østfoldhelse etter 2020

Vedlegg

1. Politisk sak til Østfoldhelse 13. mars 2019: [Drøftingsnotat om Østfoldhelse 2019](#)
2. Protokoll fra sak til Østfoldhelse 13. mars 2019: [Drøftingsnotat om Østfoldhelse 2019](#).

Komitélederens forslag til vedtak

1. Kommunene i Østfoldhelse inkludert nye Moss kommune og Indre Østfold kommune, inviteres til å prolongere partnerskapsavtalen med Østfold fylkeskommune om Østfoldhelse med minimum to år – eller til ny avtale kan inngås.
2. Østfold fylkeskommune anbefaler nytt fylkesråd for planområdet i Viken å sette ned et politisk interimsstyre for Østfoldhelse så raskt som mulig etter fylkes- og kommunevalget, der kommunene er i flertall.

Komitélederens behandling

Ingen endring.

Sarpsborg, 16. mai 2019

Elin Tvette
leder av opplæringskomiteen

Fylkesrådmannens anbefaling

1. Kommunene i Østfoldhelse inkludert nye Moss kommune og Indre Østfold kommune, inviteres til å prolongere partnerskapsavtalen med Østfold fylkeskommune om Østfoldhelse med minimum to år – eller til ny avtale kan inngås.

2. Østfold fylkeskommune anbefaler nytt fylkesråd for planområdet i Viken å sette ned et politisk interimsstyre for Østfoldhelsa så raskt som mulig etter fylkes- og kommunevalget, der kommunene er i flertall.

Sarpsborg, 27. mars 2019

Anne Skau
fylkesrådmann

Elin T. Skeide
kst. fylkesdirektør

Bakgrunn for saken

For fylkeskommunenes regionale planer slås følgende fast i forskrift av 22.02.2018 om sammenslåing av Akershus fylkeskommune, Buskerud fylkeskommune og Østfold fylkeskommune, §3: *Regionale planer etter plan- og bygningsloven, kapittel 8, gjelder inntil fylkestinget i den nye fylkeskommunen har vedtatt nye planer.* Satsingen på partnerskapet Østfoldhelsa er hjemlet i regional plan om folkehelse i Østfold for 2012-2024.

Den 8. oktober 2018 vedtok fellesnemnda for Viken følgende, i forbindelse med sak 113/2018: *Prinsipper for videreføring av dagens virkemidler i en overgangsperiode etter 01.01.2020: Vedtatte politiske satsinger i de nåværende fylkeskommunene videreføres inntil ny politikk og prioriteringer erstatter disse.* Østfoldhelsa er et slikt eksempel.

Østfoldhelsa har en cirka 17 år lang historie, mens fylkeskommunens folkehelsesatsing begynte allerede tidlig på 90-tallet. Østfoldhelsa er evaluert flere ganger med gode resultater. Det ledes i dag av et styre bestående av fire ordførere og tre fylkeskommunale politikere. Det innebærer at etter høstens kommunevalg står partnerskapet uten et fungerende styre.

I partnerskapsavtalen mellom kommuner og fylkeskommunen om Østfoldhelsa for 2016-2019, så heter det følgende:

Partnerskapsavtalen gjelder for perioden 1. januar 2016 til 31. desember 2019. Det tas sikte på at avtalen reforhandles og videreutvikles for å gjelde i påfølgende fireårsperiode 2020 - 2023. Avtalen kan sies opp skriftlig med 6 måneders varsel. Dersom partene er enige kan avtalen endres i avtaleperioden. Behov for endringer skal drøftes dersom en av avtalepartnerne ber om det. Skal avtalen eller deler av avtalen revideres skal dette forankres på politisk nivå.

En reforhandling og videreutvikling er foreløpig ikke fulgt opp på grunn av omleggingen til Viken fylkeskommune. For å sikre forutsigbarhet for våre samarbeidspartnere etter 2020, og ivaretagelse av folkehelsearbeidet i Østfold, legges spørsmålet om videreføring av Østfoldhelsa frem i god tid før opprettelsen av Viken fylkeskommune.

Fakta

I styremøtet i Østfoldhelse 13. mars 2019, inviterte fylkesrådmannen til en dialog om Østfoldhelsas fremtid etter 2020. Det var laget et diskusjonsnotat som belyste ulike alternative fremgangsmåter (se vedlegg).

Alle alternativene innebar at Østfold fylkeskommune, i tråd med partnerskapsavtalen, skulle invitere kommunene i Østfold til å prolongere partnerskapsavtalen med ett år. Det ville gi Viken fylkeskommune tid til å beslutte innretningen på sitt folkehelsearbeid.

Et av alternativene var at styret i Østfoldhelse etter høstens valg henstiller ansvarlig fylkesråd om å nedsette et nytt interimsstyre så raskt som mulig. Det var dette som fikk størst tilslutning i møtet.

Det er for tidlig å si noe om hvilke fullmakter et slikt interimsstyre skal ha. Det må et nytt fylkesråd gis anledning til å påvirke, og det må også sees i sammenheng med fullmakter til øvrige partnerskap.

Da styret i Østfoldhelse diskuterte saken den 13. mars 2018 ble også andre hovedanmerkninger notert:

- Nytt fylkesråd må inkluderes i spørsmålet om Østfoldhelsas fremtid, men nåværende styre må være veldig tydelige på anbefalingene de gir.
- Det er viktig at Østfoldhelse har et politisk styre og hvor kommunene er i flertall
- Østfoldhelse har vært en suksess, som også er dokumentert i flere evalueringer fra forskningsinstitusjoner, og det må videreføres i en eller annen form
- Det er ikke tilstrekkelig at partnerskapsavtalen mellom Østfold fylkeskommune og kommunene om Østfoldhelse prolongeres med et år. Den bør prolongeres med minimum to år – eller til ny avtale kan inngås.
- Østfoldhelse er utviklet i en spesiell kontekst, og det er ikke sikkert at den kan videreføres andre steder på eksakt samme måte. Samtidig er det da viktig å anerkjenne at gjør man for store forandringer for å tilpasse Østfoldhelse til andre kontekster i Viken, så kan det føre til at godt arbeid som er bygget opp rives ned eller utføres med dårligere kvalitet.

Følgende vedtak ble fattet av Østfoldhelse: «Fylkesrådmannen følger opp innspill fra styret i Østfoldhelse og legger frem en sak til behandling for fylkesutvalget 6. juni som foreslår hvordan Østfoldhelse kan styres etter 2019».

Fylkesrådmannens vurdering

Folkehelsearbeidet i Østfold har et rykte for å være langt fremme. På en rekke områder, og gjennom mange år, har nasjonale myndigheter benyttet Østfold som modell og inspirasjon i utviklingen av det nasjonale folkehelsearbeidet på fylkeskommunalt nivå.

Fylkeskommunens folkehelseansvar er regulert av folkehelseloven, som medfører at vi skal være en pådriver og motor i det regionale folkehelsearbeidet. Fylkeskommunen skal også ivareta en regional samordningsfunksjon. Loven peker eksplisitt på partnerskap som en mulig strategi i slikt arbeid.

Samtidig ser man at fylkeskommuner løser oppgaven på ulike måter. Det har sammenheng med at feltet handler om hvilken type politikk man ønsker å føre. I dette ligger det også at ikke alle fylker har ønsket å satse like mye som i Østfold.

Det er derfor viktig at innretningen på, og omfanget til, folkehelsearbeidet i Østfold ivaretas inntil Viken fylkeskommune har utviklet sin egen folkehelsepolitikk. Derfor må Østfoldhelsa, og styringen av denne, sikres inntil alle brikker er falt på plass. Viken fylkeskommune har vedtatt å legge FNs bærekraftsmål til grunn for sitt arbeid, og mye folkehelsearbeid er relatert til både økonomisk og sosial bærekraft.

Folkehelse i Viken fylkeskommune er lagt til rådsområdet plan. Det fylkesrådet som her får folkehelseansvaret vil være sentral i å utvikle Viken sin folkehelsepolitikk, sammen med fylkestinget.

Da styret i Østfoldhelsa drøftet spørsmålet om videreføring i møtet den 13. mars 2019, så la de stor vekt på at det vil være mange problemstillinger som Viken fylkeskommune må avklare i 2020 – ikke bare problemstillinger om folkehelse. De ønsket å sikre at den nye fylkeskommunen får god nok tid til å avgjøre hvordan partnerskapet eventuelt skal videreutvikles.

Fylkesrådmannen vil på denne bakgrunn derfor anbefale at Østfoldhelsa prolongeres i minimum to år.

Fylkeskommunen har samtidig flere andre partnerskap. Selv om disse har flere likheter er også forskjellene mange. Hvordan disse skal håndteres etter 2020 bør derfor vurderes fra sak til sak.

Østfoldhelsa består også av en rekke andre partnere, deriblant Høgskolen i Østfold HF, Sykehuset Østfold HF, Østfold Idrettskrets og frivillighetsentralene. Det mest kritiske å få på plass før 2020 er samarbeidet med kommunene om Østfoldhelsa. Forholdet til de øvrige partnerne kan avklares i 2020, men fylkesrådmannen vil sende dem et brev høsten 2019 og informere dem om situasjonen.

Inspiria Science Center er også partner i Østfoldhelsa, men de skiller seg ut fra øvrige medlemmer. Det har sammenheng med at fylkeskommunen er en av eierne. Spørsmålet om Inspirias videre rolle i folkehelsearbeidet, utredes derfor i en annen sak.